

PRŮLOM PŘIPRAVENÉ OBRANY NEPŘÍTELE ZA POUŽITÍ JADERNÝCH ZBRANÍ

V soudobých útočných operacích bude prolamování nepřátelských obranných pásem a postavení velmi častým, ale současně i složitým druhem bojové činnosti vojsk vševojskové armády.

Podle zásad organizace a vedení obranné operace skupiny armád vojsk Severoatlantického paktu je nutné počítat v útočné operaci vševojskové armády s prolamováním celého systému hluboce členěných pásem a postavení nepřítel. Zejména tomu tak, bude tehdy, jestliže jeho vojska včas obsadí předem budovanou obranu, organizují v ní palebný systém a zřídí zátarasy. Podle hodnoty jejího vybudování obrany a stupně organizovanosti palebného systému rozlišujeme prolamování obrany spěšně zaujaté, nebo předem připravené.

S nejlépe organizovanou a vybudovanou obranou se mohou v průběhu rozvíjení úspěchu v první útočné operaci setkat naše vojska v předním obranném prostoru skupiny armád, jehož přední okraj bývá vzdálen 40–70 km od státní hranice, a to na jeho prvním a druhém obranném pásmu. S méně hodnotnou obranou je možné počítat na příčných obranných postaveních, budovaných a obsazovaných za předním obranným prostorem.

Na mezilehlé obranné linii, budované v hloubce 250–300 km od předního okraje prvního pásma obrany nepřítel a obsazované armádními sbory druhého operačního sledu skupiny armád, je možné opět počítat s dobře připravenou a organizovanou obranou.

Z tohoto systému budování obranných pásem a jejich obsazování vojsky skupiny armád nepřítel vyplývá, že je nutné plánovat překonávání spěšně zaujaté, nebo připravené obrany nepřítel v průběhu první útočné operace vševojskové armády, a to poprvé již druhý den po jejím zahájení a dále v průměru každý

druhý den. Běžnější bude pravděpodobně překonávání spěšně zaujímaných pásem a postavení, zejména v hloubce obrany, a jejich prolamování z chodu. Zabraňovat zaujímaní a organizování obrany v hloubce nepřítele bude plnit jako jeden ze svých úkolů operační manévrovací skupina. Její rychlý postup do operační hloubky nepřátelské sestavy umožní prvním sledu vševojskové armády energicky pronikat narušenou obranou nepřítele útokem z chodu. Uspadňovat průlom obrany budou též úderné výsadekové útvary (jednotky) a motostřelecké jednotky používané jako taktické vzdušné výsadky. Za úkol mohou mít: zmocnit se a udržet vhodné prostory, čáry a uzly na předním okraji obrany nepřítele a v její hloubce, zabránit jejich včasnému obsazení nebo přisunu záloh podél fronty a z hloubky, rozvracet obranu na bocích úderného uskupení vojsk armády, v průběhu průlomu ničit prostředky jaderného napadení, místa velení a další důležité objekty nepřítele. Tím narušovat odolnost obrany a vytvářet podmínky k jejímu prolomení z chodu a rychlému tempu postupu vojsk. S výhodou mohou být tato vojska použita i do prostorů, kam byly vedeny jaderné údery a s využitím jejich účinků dokončit zničení zasažených vojsk nepřítele. S prolamováním připravené obrany nepřítele je nutné počítat zpravidla při překonávání prvního a druhého obranného pásma předního obranného prostoru a prvního pásma mezilehlé obranné linie. To znamená, že v průběhu útočné operace budou zpravidla vojska vševojskové armády nucena prolamovat až třikrát předem připravenou a dobře organizovanou obranu nepřítele. Splnění tohoto úkolu vyžaduje od velitelů a štábů dokonalou organizaci a všestrannou přípravu všech zúčastněných vojsk.

Vycházíme-li ze současných vojenskostrategických koncepcí pravděpodobného nepřítele na vedení operací na západním válčišti, jeví se jako možné, že **k prolamování obranných pásma za použití jaderných zbraní bude docházet** po předchozím období vedení operace pouze konvenčními zbraněmi, spíše až v hloubce přední obranné linie vojsk NATO. Půjde tedy zpravidla o prolamování druhého pásma obrany a dalších pásma v hloubce obranného prostoru skupiny armád. Nelze však vyloučit ani variantu přechodu k použití jaderných zbraní nepřítelem již dříve nebo dokonce se zahájením války.

Zatímco je již dostatečně podrobně teoreticky zvládnuta a procvičena příprava i průlom obrany nepřítele za použití pouze konvenčních zbraní, pak podle mého názoru není na požadované úrovni rozpracována problematika průlomu a komplexního jaderného a palebného ničení v průběhu plnění tohoto úkolu za použití jaderných zbraní. Přitom kvalitativně nové, vysoce přesné a účinné raketové komplety a jaderné dělostřelectvo vytvářejí optimální podmínky pro narušení nepřátelské obrany a rychlé proniknutí zvolenými úseky průlomu.

Při prolamování připravené obrany nepřítele v soudobých operacích plní rozhodující úlohu jaderné a palebné ničení nepřítele, které nabývá na výrazně vševojskovém charakteru. Proto musí být jednotně a centralizovaně zplánováno a řízeno velitelem a štábem vševojskové armády. Jedině v případě útoku divize na samostatném směru a také při rozvíjení útoku v operační hloubce plánujeme a uskutečňujeme jaderné a palebné ničení v plném rozsahu na stupni vševojskového svazku. Jestliže ale budeme průlom nepřátelské připravené obrany plánovat vnitřními křídly armád, potom komplexní jaderné a palebné ničení plánuje a řídí štáb fronty.

Průlom připravené obrany nepřítele za použití jaderných zbraní je v rámci vševojskové armády plánován a vykonáván zpravidla na směru hlavního úderu

dvěma až třemi divizemi, a to ve většině případů kombinací útoku z přímého dotyku s nepřítelem po přeskupení vojsk s útokem po přesunu z hloubky. **Útok je zahajován** prolomením nepřátelské obrany po jejím rozvrácení jadernými údery, palbami a údery konvenčních palebných prostředků, rozhodnou ztečí tankových a motostřeleckých útvarů ve zvoleném úseku průlomu s úkolem vytvořit trhliny v obraně nepřítele a v dalším je rozšiřovat do stran a rychle pronikat do hloubky sestavy nepřátelského uskupení.

Jestliže je k dispozici dostatečný počet jaderných náplní ke zničení nebo umlčení hlavních cílů nepřítele, potom vojska útok obvykle zahajují po jaderných úderech a zkrácené palebné přípravě. V této situaci mohou být v některých případech úseky průlomu divizí totožné i s jejich útočnými pásmy. To však předpokládá zničení 60 % a umlčení 20 % nejdůležitějších objektů, které zajišťují odolnost obrany nepřítele. Budou-li jaderné údery vedeny i na opěrné body na předním okraji nepřátelské obrany, bude nutné určit čáru bezpečnosti vzdálenosti, před níž činí vojska nezbytná opatření k ochraně. Na těchto úsecích průlomu útočí v předbojové nebo v jednotné obrněné sestavě a využitím výsledků vlastních jaderných úderů a jimi vytvořených trhlin v sestavě nepřítele, pronikají předsunuté odřady (předvoje) a za nimi útvary prvního sledu rozhodně nepřátelskými postaveními na stanovených směrech a zmocňují se co nejrychleji palebných postaví dělostřelectva a prostorů rozmístění taktických prostředků jaderného napadení. Z chodu obsazují důležité čáry a prostory v taktické hloubce obrany nepřítele, zabraňují mu v obnovení bojové schopnosti, čímž vytvářejí podmínky pro rychlé pronikání do operační hloubky sestavy nepřítele a dokončení jeho porážky. Druhé sledy divizí jsou zpravidla používány k dokončení průlomu taktické hloubky nepřátelské obrany a rozvíjení úspěchu do stran. Druhý sled armády (nebo operační manévrovací skupina) je zasazován k rozvíjení taktického úspěchu v operační. Myslím, že varianta tohoto průlomu připravené obrany nepřítele bude pravděpodobně méně častá, zejména v boji o přední obrannou linii vojsk NATO, protože nebude k dispozici tolik jaderných náplní, aby většina úkolů ničení nepřítele v úseku průlomu mohla být plněna těmito zbraněmi.

K dosažení úspěchu při průlomu připravené obrany nepřítele bude mít důležitou úlohu i volba směru hlavního úderu vojsk, která prolomují obranu nepřítele. Je nutné jej vést na směru, který umožňuje rychlé proniknutí obranným pásmem na nejkratším směru, rozšíření úspěchu do stran a rychlé přenesení bojové činnosti do hloubky operační sestavy.

V útočném pásmu armády **volíme jeden nebo i dva úseky průlomu**, což ovlivňuje vybudování, uclnění a obsazení pásma obrany svazky a útvary nepřítele a možnosti jeho jaderného a palebného ničení. Důležitou úlohu při volbě úseku průlomu má i terén, který musí umožňovat rychlý postup a součinnost všech druhů vojsk. Zatímco při průlomu za použití pouze konvenčních zbraní vybíráme úsek průlomu zpravidla tam, kde je hodnota vybudování obrany nižší a kde je bráněna slabšími a méně bojeschopnými svazky a útvary nepřítele, potom za použití jaderných zbraní jej volíme i v prostoru bráněném silným uskupením nepřítele, jehož vyřazení povede k narušení a zničení obrany rozhodujícího prostoru, umožní rozdělení sestavy nepřítele a rychlé proniknutí do operační hloubky. Čím více jaderných náplní bude k dispozici k jadernému ničení cílů, které tvoří základ odolnosti obrany nepřítele, tím menší bude potřeba ničení cílů konvenčními zbraněmi a tím širší může být i úsek průlomu.

Vzhledem k možnostem nepřítele uskutečnit jadernou a palebnou protipřípravu nebude, podle mého názoru, možné a ani potřebné použít takové množství palebných, ale i ostatních prostředků (které je nutné k průlomu soustředit a tím vystavit naše vojska jaderným úderům nepřítele), jako je tomu při průlomu za použití pouze konvenčních zbraní. **Úsek průlomu divize** za použití jaderných zbraní bude široký 4 až 10 i více km, **pluku** 2 až 5 km a **praporu** 1 až 2 km. Jeho konkrétní šířka bude ovlivněna zejména možností dosažení požadovaného stupně jaderného a palebného ničení nepřítele.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války a lokálních válek svědčí o tom, že k úspěšnému splnění úkolu průlomu nepřátelské obrany je nutné v kvalitativních ukazatelích poměru sil dosáhnout od 4 : 1 do 6 : 1 v náš prospěch. Za použití jaderných zbraní se jeví jako dostačující pro úspěšné uskutečnění průlomu dosáhnout požadovaného poměru sil 4 : 1 při pravděpodobnosti splnění úkolu 0,7 a vlastních ztrátách, které nepřevyšují 10 %.

Základní otázkou při průlomu připravené obrany nepřítele za použití jaderných zbraní je vzájemně sladění **jaderné a palebné ničení**. Jeho cílem je vybojovat a udržet na směrech útoku vojsk jadernou a palebnou převahu nad nepřítelem a zabránit mu (nebo podstatně snížit možnost) použít jaderné a palebné prostředky proti našim vojskům.

Velitel a štáb vševojskové armády již při přípravě útočné operace rámcově plánuje jaderné a palebné ničení ke splnění důležitých operačních úkolů, ke kterým patří i průlom pásem obrany nepřítele. V první operaci na počátku války to bude zejména průlom prvního pásma přední obranné linie nepřátelských vojsk. K zabezpečení tohoto úkolu velitel armády ve svém rozhodnutí zpravidla **určuje**:

- směr, na kterém plánovat průlom pásma obrany centralizovaně v rámci armády,
- operačně taktický stupeň palebného zničení nepřítele,
- vyčlenění jaderných a konvenčních náplní raketového vojska, vzletů letectva a spotřeby munice.

V průběhu útočné operace, při upřesňování rozhodnutí pro průlom nepřátelské obrany, může velitel armády ke komplexnímu jadernému a palebnému ničení **stanovit**:

- složení nepřátelského uskupení, které má být ničeno,
- cíle a objekty ničené jadernými zbraněmi,
- posloupnost a stupeň jaderného a palebného zničení nepřítele v pásmu průlomu,
- použité síly a prostředky, jejich hustotu,
- období jaderného a palebného ničení a jejich strukturu,
- základní ukazatele průlomu (šířku úseku, tempo útoku, hloubku úkolu, způsob průlomu, výchozí čáry, prostory a jejich vzdálenosti, spotřebu raket s jadernou náplní, munice a vzletů letectva).

Úkoly jaderného a palebného ničení nepřítele plánuje ve smyslu rozhodnutí velitele vševojskové armády **skupina plánování a řízení jaderného a palebného ničení**, kterou řídí náčelník štábu. U divize je to skupina plánování jaderného a palebného ničení.

Ve svém článku se nechci zabývat podrobně otázkami komplexního palebného ničení, protože je řešeno v příslušných pomůckách (Pom-1/9-236) a její upravený návrh). Chci však poukázat na některá řešení problému ničení nepřítele při průlomu nepřátelské obrany **za použití jaderných zbraní** v souvislosti s palebným ničením.

Jadernými zbraněmi, jež budou použity bezprostředně k podpoře vojsk, která prolamují obranu, je nutné ničit nejdůležitější a nejodolnější cíle, na jejichž vyřazení konvenční municí by byla vysoká spotřeba nábojů (raket). Budou to zejména opěrné body čet a rot vybudované v rozsahu ženiných prací druhého pořadí (nakryté okopy a zákopy, pohotovostní úkryty pro živou sílu, okopy pro tanky, OT apod.), vybudovaná palebná postavení samohybného dělostřelectva a prostory bojového rozmístění taktických prostředků jaderného napadení, místa velení divizí a brigád, protitankové útvary a jednotky v připravených prostorech a postaveních, bitevní vrtulníky na přistávacích plochách, tankové útvary a jednotky druhého sledu ve vybudovaných prostorech rozmístění a další důležité a odolné cíle.

Správná volba cílů ničených jadernými zbraněmi a vyčlenění potřebného počtu příslušných náplní pro průlom nepřátelské obrany ovlivní zásadním způsobem splnění úkolu vojsk. Jejich efektivní použití vytvoří příznivé podmínky pro rychlé proniknutí do hloubky obranného pásma při nízkých vlastních ztrátách, ztěž v širších úsecích průlomu, menší potřebu konvenčních palebných prostředků a spotřebu munice, nutné rozptýlení bojových sestav a splnění úkolu ve vysokém tempu. Proto bude použití jaderných zbraní základem komplexního jaderného a palebného ničení nepřítele.

V souvislosti s tím je nutné řešit i bezpečnost našich vojsk při vedení vlastních jaderných úderů. Zejména je třeba stanovit bezpečnostní vzdálenosti od plánovaných úderů z hlediska jejich ničivých účinků, dobu i epicentra a uvědomit vlastní vojska, aby mohla uskutečnit potřebná opatření k ochraně živé síly a bojové techniky.

Při **přípravě propočtů potřeby palebných prostředků** a jednotných výpočtových nábojů k plnění úkolů konvenční municí je nutné odečíst objekty, na něž budou vedeny jaderné údery. Účinnost použití jaderných zbraní je zapotřebí stanovit pro předpokládaný stupeň ukrytí živé síly nepřítele, velikost prostoru rozmístění a požadovanou pravděpodobnost zničení (umlčení) cíle podle tabulky 1.5 a přílohy 1 pomůcky Oper-51-4. Na základě výpočtu určíme potřebnou mohutnost jaderné náplně a prostředek jaderného napadení, který bude úkol plnit. Současně podle pomůcky Pom-1/9-236 zjistíme, kolik jednotných výpočtových nábojů a zbraní bude úderem na tento cíl ušetřeno. Na ostatní cíle ničené nebo umlčované konvenčními zbraněmi připravíme tyto propočty podle zásad plánování komplexního palebného ničení.

Ve smyslu článku 129 Bojového řádu pozemního vojska ČSLA je však nutné i na cíle, které jsou určeny k ničení nebo umlčení jadernými údery, plánovat palebné údery konvenčními zbraněmi. Za tím účelem je zapotřebí vyčlenit část palebných prostředků a munice k plnění těchto úkolů dělostřelectvem nebo letectvem armády pro případ, že nebude možné tyto cíle z jakýchkoli důvodů ničit jadernými údery. Proto se také komplexní palebné ničení při průlomu zpravidla zahajuje skupinovým nebo hromadným jaderným úderem, aby se ještě mohlo při nesplnění úkolu těmito údery určit jejich dodatečné zničení

konvenční municí. Podobně postupujeme i tehdy, jestliže určené palebné prostředky, např. v důsledku jejich vyřazení jadernými údery nepřítele, nemohou splnit úkoly palebného ničení.

Jaderné a palebné ničení nepřítele při průlomu po přesunu z hloubky z výchozího prostoru vzdáleného 20—40 km od předního okraje obrany nepřítele je většinou zahajováno současně s vyražením vojsk, a to jadernými údery na nejdůležitější cíle, jako jsou prostředky jaderného napadení, průzkumné a palebné systémy, prostředky PVO, místa velení, střediska a stanoviště řízení a navedení letectva a PVO, nejdůležitější prostředky radioelektronického boje ap. K dosažení maximálního překvapení a potřebného účinku v cíli je účelné vést údery i na vybrané objekty v úseku průlomu armády.

Po jaderném a palebném ničení začíná **období palebného zabezpečení přesunu vojsk**. Jaderné údery a palebné ničení nepřítele v tomto období se však zahajuje až tehdy, zjistí-li nepřítel přesun našich vojsk. V každém případě však musí být vlastní jaderné údery vedeny dříve, než zahájí nepřítel jadernou a palebnou protipřípravu.

Při přechodu do útoku vojsk z dotyku, nebo z výchozího prostoru ve vzdálenosti 20—25 km od předního okraje nepřátelské obrany, začíná jaderné a palebné ničení **obdobím jaderné a palebné přípravy zteče**. Tento způsob zahájení průlomu však bude v podmínkách používání jaderných zbraní méně častý.

Nejdůležitějším obdobím palebného ničení je **palebná příprava zteče**, uskutečňována na cíle v úseku průlomu nepřítele a mimo něj (do stran) na palebné prostředky, které mohou do tohoto úseku působit (zpravidla 2 km). Kromě toho jsou ničeny nebo umlčovány všechny dělostřelecké baterie a střediska řízení palby i mimo úsek průlomu do vzdálenosti jedné poloviny dostřelu a všechny plochy, na nichž jsou rozmístěny bitevní vrtulníky nepřítele. Obvykle je vhodné v závěru tohoto období vést údery taktickými prostředky jaderného napadení (ve druhém odpálení) na nově zjištěné a další důležité cíle v úseku průlomu i mimo něj, pokud mohou působit proti vojskům, jež uskutečňují průlom a nebyly dosud zničeny (umlčeny) jadernými a palebnými údery.

Jaderná a palebná podpora zteče je prováděna většinou jednotlivými jadernými údery, soustředěnými palbami, palbami a údery letectva na jednotlivé cíle na vyžádání velitelů útvarů a svazků prvního sledu.

Jaderný a palebný doprovod útoku vojsk v hloubce nepřátelské obrany se zahajuje po prolomení postavení brigád prvního sledu nepřítele dělostřeleckým a leteckým doprovodem doplněným jednotlivými jadernými údery na jeho nejdůležitější cíle (objekty) nebo i skupinovým jaderným úderem k odražení sborové protizteče. Kromě toho je vykonáváno jaderné a palebné ničení vojsk v hloubce pásma obrany divizí prvního sledu nebo těch, která vedou protizteče a dále druhých sledů a záloh. Palebný doprovod se provádí do celé hloubky úkolu divizí prvního sledu vševojskové armády.

K zabezpečení úspěšného splnění úkolu vojsk při průlomu připravené obrany nepřítele je nutné dosáhnout požadovaného stupně jaderného a palebného ničení nepřítele v prvních dvou nebo třech obdobích.

Jaderné a palebné ničení při průlomu nepřátelské obrany plánujeme v hlavních rysech již při přípravě útočné operace. Komplexně je rozpracováváno v průběhu operace při přijímání rozhodnutí velitele armády ke splnění tohoto

operačního úkolu. Jsou připravovány podrobné propočty a kalkulace na konkrétní situaci vlastních vojsk i nepřítele a stanoveny (prostorově a časově) úkoly jaderným a palebným prostředkům. Plánování musí být dokončeno a úkoly doručeny vykonavatelům do doby dosažení pohotovosti vojsk. Podle vývoje situace je nutné dále upřesňovat a řídit jaderné a palebné ničení po celou dobu průlomu nepřátelské obrany.

Úspěchu při prolamování připravené obrany nepřítele dosahujeme rovněž včasným předvídáním plnění tohoto úkolu a jeho rámcovým zplánováním a přípravou ještě do zahájení útočné operace. Jestliže jím útočná operace začíná, potom podrobným zplánováním a přípravou, jak jsem již uvedl.

Zejména je třeba předem organizovat průlom prvního pásma obrany přední obranné linie vojsk nepřítele a zahrnout jej do plánu útočné operace, plánu komplexního palebného ničení a sladit plnění tohoto úkolu při organizaci součinnosti. Po zahájení a v průběhu první útočné operace bude nutné vytvářet rozhodnou činností útvarů a svazků prvního sledu při boji v zabezpečovacím prostoru skupiny armád vhodné podmínky pro předejití nepřítele v zaujímání prvního pásma obrany a zejména tehdy, když se mu nepodařilo splnit úkoly útočné operace. V této situaci je reálné, s využitím jaderných a palebných úderů na nepřítele, který teprve zaujímá předem vybudované první pásmo obrany, rozhodným útokem divizí prvního sledu, případně i zasazením druhého sledu armády prolomit obranu nepřítele z chodu. To předpokládá mít včas údaje průzkumu o nejdůležitějších cílech a objektech obrany, jejím učlenění a obsazení. Plánování jaderného a palebného ničení se dokončuje a současně zahajuje s příchodem předstunutých odřadů k přednímu okraji pásma obrany. Obdobný postup bude i při prolamování dalších obranných pásem v hloubce sestavy nepřítele.

Jestliže se průlom připravené obrany z chodu nepodaří nebo jej nebude možné vzhledem k poměrům sil a možnostem jaderného a palebného ničení uskutečnit, potom bude nutné jej organizovat a uskutečnit po době potřebné na jeho přípravu. Během ní bude třeba vytvořit úderné uskupení k vedení průlomu, přeskupit vojska a soustředit palebné prostředky, zplánovat jaderné a palebné ničení, navést k palebným prostředkům munici, organizovat součinnost a splnit další naléhavé úkoly k všestrannému zabezpečení splnění tohoto náročného úkolu. Myslím, že na zplánování a přípravu průlomu připravené obrany nepřítele je zapotřebí u vševojskové armády vyčlenit nejméně 12 hodin.

Průlom připravené obrany nepřítele v soudobé operaci vedené za použití jaderných zbraní je náročným úkolem velitelů, štábů i vojsk. Nejdůležitějším a nejsložitějším opatřením je však zplánování a uskutečnění jaderného i palebného ničení nepřítele, vytvoření a příprava úderného uskupení a rychlé rozvinutí taktického úspěchu v operační.

Tímto článkem jsem se pokusil přispět k řešení uvedeného složitého úkolu plněního vojsky vševojskové armády v útočné operaci, který nebývá často prověřován.